



Державний вищий навчальний заклад  
«Українська академія банківської справи  
Національного Банку України»

Препринт серії № UABS MEN/2014/025

Лопаткіна І.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту

**Державна економічна політика в Україні в умовах євроінтеграції**

**State economic policy in Ukraine in terms of European integration**

**Государственная экономическая политика в Украине в условиях  
евроинтеграции**

**Лопаткіна І.В.**, к.е.н, доцент кафедри менеджменту

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми*

## **Резюме**

*Дослідження присвячене розгляду основних проблем української економіки і заходам з їх подолання*

*Исследование посвящено рассмотрению основных проблем украинской экономики и мерам по их преодолению.*

**Ключевые слова:** Economics, Macroeconomics policy, Fiscal policy, Imbalances, Risk, Structural reforms.

## **Вступлення.**

Едва ли не с первых дней независимости Украина декларировала стремление построить экономику по европейскому образцу, однако спустя 23 года мы имеем скорее «полуфеодальный хозяйственный комплекс среднеазиатского типа».

21 березня 2014 года, в Брюсселі відбулося підписання політичного розділу Угоди про асоціацію ЄС-Україна. Економічна частина Соглашения, підписана 27 июня, предусматривает глубокую економічну інтеграцію України с ЕС, а также создание глубокой и всеохватывающей зоны свободной торговли.

Співпраця Європейської комісії і Україні щодо шляхів і засобів економічних перетворень повинна втілитись в "дорожній карті" реформ в Україні, положення якої будуть стосуватись змін, які потрібно провести як у сфері демократичних інститутів, так і в економіці - у різних її галузях. Питання імплементації Угоди про асоціацію є певною мірою дороговказом українських реформ.

## **CURRENT ISSUES OF OF UKRAINIAN ECONOMY AND POTENTIAL SOLUTIONS**

На сьогодні стан української економіки характеризується як критичний. Міжнародне рейтингове агентство Fitch відзначає збереження серйозних ризиків для української економіки, незважаючи на домовленості з Міжнародним валютним фондом [1]. Домовленість підвищує ймовірність доступу України до зовнішнього фінансування. Крім того, це може підштовхнути структурні реформи, що зменшить дисбаланси і сприятиме усуненню подвійного дефіциту країни.

Україна по корупції посідає 144 місце. Легкість проведення бізнесу - 112 місце. Сплата податків - 164 місце. Свобода преси - 131 місце. Індекс глобальної працездатності - 84. Індекс економічної свободи - 155 місце [2].

У 2014 році Україна має значні потреби в зовнішньому фінансуванні, тому надходження від МВФ в цей період знизили б ризик додаткового тиску на золотовалютні резерви країни, рівень яких залишається низьким.

Для отримання фінансування МВФ українській владі необхідно здійснити ряд заходів, серед яких: сфокусоване на витратах коректування бюджету, що скоротить бюджетний дефіцит до 2,5% ВВП до 2016 року і поступово переведе тарифів на газ та опалення на повне покриття витрат.

Реформування вже розпочалось. Вже визначені дати первинного підвищення цін на газ, і український парламенту 27 березня затвердив поправки до бюджету на 2014 рік відповідно до вимог МВФ.

1 квітня, набув чинності закон "Про запобігання фінансової катастрофи та створенні передумов для економічного зростання в Україні". По-перше, він підвищує прибутковий податок для українців, що добре заробляють. Тим, чий загальний дохід за рік перевищить 500 тис. грн. (41,7 тис. грн. на місяць), потрібно віддати державі не 17%, а 20%, а людям, які заробили 1 млн. грн (83,3 тис. грн. на місяць) - 25%.

Друга новація - це введення окремого податку на пасивний дохід для українців, які заробляють великі суми: на відсотках по депозитах, паях у кредитних спілках, цінних паперах та ін.

Податком обкладається такий дохід, сума якого в десять разів перевищує прожитковий мінімум для працездатних громадян - зараз це 12 180 грн. і вище. З заробітку від 12180 грн. до 20 706 грн. потрібно заплатити 15 %, від 20 706 грн. до 40194 грн. - 17 %, від 44 194 до 88 388 грн. - 20 %. Більший дохід підлягає оподаткуванню по ставці 30 % [3].

Крім того, положення антикризового закону містять подвійне підвищення акцизу на автомобілі, що вкупі зі стрімким зростанням курсу долара за 2014 рік скоротять загальні обсяги продажів автомобілів в країні на 30%. Єдине, що може хоч трохи поліпшити ситуацію, це скасування утилізаційного збору, вважають експерти.

Експерти прогнозують зниження попиту на дорогі імпортні ліки. Така тенденція стане наслідком введення 7%-го ПДВ на медпрепарати на додаток до основних 20%.

Новий податок доведеться заплатити привілейованим пенсіонерам - тим, чия пенсія перевищує 10 тис. грн. У цю категорію потрапляють тільки

так звані спецпенсії, їх отримують прокурори, народні депутати, судді, держслужбовці.

З 1 липня зростуть акцизи на тютюн – на 25%, та на спирт – на 20% з 1 вересня.

На думку експертів, масштабних зборів податок на нерухомість (навіть при перегляді бази) чиновникам не гарантує.

З липня поміняється порядок покупки закордонних товарів - зазвичай їх оформляють на інтернет-порталах і доставляють додому поштової організацією. Неоподатковувана митним збором ціна товару, який перетинає митний кордон України в рамках поштових відправлень, була знижена з 300 до 150 євро.

За чотири дні до закінчення першого кварталу уряд наполіг на секвестрі державного бюджету на 2014 рік. Аргументи прем'єр-міністра Арсенія Яценюка були безапеляційні - якщо зміни не будуть прийняті, уряд прогнозує дефолт і зменшення ВВП на 10%. У разі прийняття поправок падіння економіки складе 3% [4].

Це другий в історії України випадок секвестру держбюджету. Перший стався в липні 2010 р., коли, як і зараз, маючи потребу у фінансовій підтримці МВФ, уряд зважився на різке урізання доходів і витрат скарбниці. Тоді витрати були скорочені на 17 млрд грн, доходи - на 13,4 млрд грн. Кабмін пожертвував фінансуванням низки галузевих і регіональних інвестпрограм (урізає ресурс на 8,75 млрд грн), трансфертами на покриття дефіциту Пенсійного фонду, дотаціями аграріям і деякими іншими статтями. Доходи в основному вдалося скоротити за рахунок зниження на 10 млрд грн показника очікуваних надходжень від ПДВ.

У результаті нинішньої секвестру основне навантаження з порятунку економіки ляже на плечі соціально незахищених верств населення - пенсіонерів та бюджетників.

Відмова від перегляду мінімального розміру заробітної плати дозволить заощадити витрати на оплату праці працівників бюджетної сфери в сумі 6,8 млрд грн. З іншого боку, скорочення доходів і низька купівельна спроможність на тлі девальваційних очікувань високого рівня інфляції значно скоротить внутрішній попит, що негативно відіб'ється на економіці.

Так як прожитковий мінімум є базовим державним соціальним стандартом, зміняться і розміри основних державних соцгарантій. На цю групу економія в бюджеті складе 420 700 000 грн. Причому 420600000 призначалося на допомогу сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасову допомогу дітям.

Зміниться розмір і механізм нарахування допомоги при народженні дитини.

Щодо реформування системи адміністрування економіки, слід зазначити: скорочення торкнуться 24 тис. держслужбовців з діючих 249 тис. Чисельність апарату Верховної Ради, адміністрації Президента України, апарату РНБО, Державного управління справами, секретаріату Кабміну, державних колегіальних органів та центральних органів виконавчої влади повернеться на рівень 2001 року. Додаткова економія буде забезпечена за рахунок ліквідації обласних державних адміністрацій та створення виконавчих комітетів, звільнення центральної влади від виконання функцій, чужих центральної влади, і передачі їх на місця.

Зона свободної торгівлі с ЕС не надасть Україні вигоди, якщо уряд не переможить тіньову економіку в країні. Проаналізувавши статистику Евростата і Госкомстата України, ми бачимо відхилення від 1 до

3 миллиардов евро. В прошлом году такие расчеты делали в правительстве и такие отклонения зафиксировали на 3-5 миллиардов [<sup>5</sup>]. Это — объемы «серого» ввоза товаров, неуплаченные пошлины и налоги, не выплаченные зарплаты в Украине.

Комиссия по международной торговле США (USITC) отменила действовавшую с 2002 г. заградительную пошлину на ввоз украинской катанки. Отмена пошлин на ввоз металлопродукции в США для Украины - прецедент за последние 15 лет. Все это время американский рынок был де-факто и де-юре закрытым для украинских производителей. Такая поддержка особенно актуальна на фоне ухудшающейся конъюнктуры и усиливающейся конкуренции на мировом рынке металлопроката.

Україну чекають значні економічні та фінансові складнощі як результат кризи; втрата Криму та економічні проблеми, очевидно, приведуть до істотного уповільнення економіки (переглянутий держбюджет-2014 побудований на прогнозі 3%-го скорочення ВВП в нинішньому році) [1].

МВФ вказує, що хороший урожай і відносно стабільний показник внутрішнього споживання дещо пом'якшили спад економіки в четвертому кварталі 2013 року, але істотні внутрішні і зовнішні дисбаланси залишилися [<sup>6</sup>]. На початку 2014 внутрішньополітична нестабільність і анексія Криму Росією вже несприятливо вплинули на економіку України і продовжують надавати згубний вплив на інвестиції і споживання. Очікується, що ці тенденції будуть подолані до кінця 2014 року. Чистий експорт і внутрішнє споживання повинні повернутися в зону помірної зростання.

Взагалі МВФ відмовився робити прогноз по Україні і конкретні цифри ВВП, інфляції, безробіття або поточного рахунку фонд не опублікував.

Уряд підготував нову редакцію основних макропоказників економічного і соціального розвитку України, яка передбачає падіння економіки на 3% і високу інфляцію на рівні 12%.

## Висновки

Економіка України знаходиться в досить жалюгідному стані. Для її оздоровлення робиться ряд реформ, які мають довгострокові цілі. Головними завданнями є боротьба з корупцією і тіньовою економікою. Основні інструменти досягнення цих цілей є податкова політика, адміністративна реформа, підтримка середнього та малого бізнесу.

## AUTHOR INFORMATION

**Iryna Lopatkina** is an Associate Professor of Ukrainian Academy of Banking of The National Bank Of Ukraine. Shi is currently **преподает государственное регулирование на кафедре менеджмента**. Professor Lopatkina holds the following degree: PhD in Economics from **Институт экономики Академии Наук Туркменистана и Харьковский национальный университет им. Каразина**, MBA, and BS in **экономика и организация сельскохозяйственного производства** from the **Сумской национальный аграрный университет**. Her areas of research include **государственное регулирование экономики, экономическая политика, международная экономика**. She имеет диплом **Институт администрирования бизнеса Марсельского Университета Права, Экономики и наук** (France) and **сертификат института МВФ** the Course on Macroeconomic and Financial Policies in Transition Economies. She has 30 years industrial, governmental and teaching experience. E-mail: [lopatkina@bigmir.net](mailto:lopatkina@bigmir.net)

## REFERENCES

---

<sup>1</sup> Fitch отмечает сохранение серьезных рисков для украинской экономики несмотря на договоренности с МВФ [Электронный ресурс] - Режим доступа:

<http://bin.ua/news/economics/economic/153961-fitch-otmechaet-soxranenie-sereznyx-riskov-dlya.html>

<sup>2</sup> Каха Бендукидзе: Украина установила несколько мировых рекордов по идиотизму [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://platfor.ma/magazine/text-sq/53368d67188ae/533b1f2451d13/>



---

<sup>3</sup> Как новые налоги ударят по карману украинцев [Электронный ресурс] - Режим доступа <http://bin.ua/news/economics/economic/154069-kak-novye-nalogi-udaryat-po-karmanu-ukraincev.html>

<sup>4</sup> Украина получила антикризисный бюджет за счет урезания социальных выплат и капинвестиций [Электронный ресурс] - Режим доступа <http://bin.ua/news/economics/economic/153947-ukraina-poluchila-antikrizisnyj-byudzhzet-za-schet.html>

<sup>5</sup> В Нацбанке хотят вывести украинскую экономику из «тени» [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://minfin.com.ua/2014/06/29/3529984/>

<sup>6</sup> МВФ отозвал прогноз экономического развития Украины [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://finance.liga.net/economics/2014/4/8/news/38158.htm>

1. Гриценко А. (2014). Системна криза як наслідок базової деструкції економіки України і шляхи її подолання. *Журнал «Вісник Національного банку України»*, 5 (219), 8-13.
2. Гриценко А. (2014). Архитектоника безопасности экономической и финансовой систем украины. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні питання безпеки фінансової системи держави», м. Харків, 21 лютого 2014 року.
3. Лютий І. О., мороз П. А. (2014). Суперечності процесів фінансiалiзацiї та їх вплив на економічне зростання в Україні. *Журнал «Економіка України»*, 4 (Травень), 29-39.
4. Матвійчук Ю. (2014). Євроінтеграційний поступ України: перспективи і виклики. *Журнал «Вісник Національного банку України»*, 5 (219), 52-56.
5. Петрик О., Батковський В. (2014). Фінансові програми Міжнародного валютного фонду для надання фінансової допомоги країнам. *Журнал «Вісник Національного банку України»*, 6 (220), 11-15.
6. Рязанов В.Т. (2014). Економічна політика після кризи: чи стане вона знову кейнсіанською? *Журнал «Економіка України»*, 5 (Червень), 4-26.
7. Шморгун Л.Г. (2014). Чи є в Україні інвестиційна політика? *Журнал «Економіка України»*, 5 (Квітень), 42-49.
- 8.